

Swami Ranganathananda

Εισαγωγή στο έργο *The Message of the Upanishads*

Περιεχόμενα

Η ΓΟΗΤΕΙΑ ΚΑΙ Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΩΝ ΟΥΠΑΝΙΣΑΔΩΝ.....	1
ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΩΝ ΚΥΡΙΟΤΕΡΩΝ ΟΥΠΑΝΙΣΑΔΩΝ.....	2

Η ΓΟΗΤΕΙΑ ΚΑΙ Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΩΝ ΟΥΠΑΝΙΣΑΔΩΝ

Το Μήνυμα των Ουπανισάδων [Εκδότης: Bharatiya Vidya Bhavan, Mumbai. 1971.] είναι μια μελέτη, στίχο προς στίχο, τριών από τις κυριότερες Upanisads – των Isha, Kena, και Katha. Η πρώτη περιέχει δεκαοκτώ στίχους, η δεύτερη τριάντα πέντε, και η τρίτη εκατόν δεκαεννέα στίχους. Παρ' ότι δεν αποτελούν παρά ένα μικρό τμήμα του συνόλου της Ουπανισαδικής γραμματείας, αυτές περιέχουν με σαφήνεια όλες τις βασικές ιδέες τούτης της αθάνατης γραμματείας.

Οι μελετητές είναι διχασμένοι ως προς τη χρονολόγηση των Ουπανισάδων. Η πλειονότητά τους όμως συμφωνεί ότι οι περισσότερες από τις κυριότερες ανήκουν στην περίοδο πριν από την εμφάνιση του Βούδα κατά τον έβδομο προ Χριστού αιώνα. Υπάρχουν πάνω από διακόσιες Ουπανισάδες, αρκετές από τις οποίες έχουν σεκταριστικό χαρακτήρα και είναι μετα-βουδιστικές και ακόμα και μετα-Σανκαρικές.

Οι κυριότερες Ουπανισάδες θεωρούνται αυτές που ο Shankaracharya (788-820 μ.Χ.), ο ξακουστός φιλόσοφος-άγιος, επέλεξε να σχολιάσει· είναι δέκα τον αριθμό και παραδοσιακά αναφέρονται με την ακόλουθη σειρά: Isha, Kena, Katha, Prashna, Mundaka, Mandukya, Taittiriya, Aitareya, Chandogya και Brhadaranyaka.

Σύμφωνα με κάποιους μελετητές, ο Shankara επίσης σχολίασε και μια ενδέκατη Upanishad, την Shvetashvatara. Στα σχόλια του στα Brahma-sutras, αυτός αναφέρει άλλες τέσσερις: τις Kaushitaki, Jabala, Mahanarayana και Paingala. Πέραν αυτών, υπάρχουν και άλλες δέκα τέσσερις που αξίζουν να μελετηθούν προσεκτικά.

Θα πρέπει να ληχθεί πως είναι μέσω των αριστοτεχνικών

σολίων του Shankara στις κυριότερες Ουπανισάδες που αυτή η αθάνατη γραμματεία, καθώς και η Bhagavad-Gita, βγήκαν από το σκοτάδι και έγιναν προσιτές και κατανοητές σε ένα πλατύτερο κοινό. Τα σχόλια του συμπληρώθηκαν από άλλους σχολιαστές, στοχαστές και σοφούς, μέχρι σήμερα.

ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΩΝ ΚΥΡΙΟΤΕΡΩΝ ΟΥΠΑΝΙΣΑΔΩΝ

Η ακόλουθη περίληψη των θεμάτων με τα οποία ασχολούνται οι δέκα κυριότερες Ουπανισάδες, θα δώσει στον αναγνώστη μια σφαιρική ιδέα για τα ζητήματα αυτά:

1. Η *Isha Upanishad* εκφράζει, από τον πρώτο κίολας στίχο της, το κεντρικό θέμα όλων των Ουπανισάδων, δηλ. την πνευματική ενότητα και την αλληλεγγύη ολόκληρης της ύπαρξης.

2, Η *Kena Upanishad* ρίχνει φως στη φύση της γνώσης, επισημαίνοντας την παρουσία του αιώνιου αμετάβλητου γνώστη πίσω από κάθε νοησιακή ενέργεια και, με την αποκάλυψη του αιώνιου Εαυτού του ανθρώπου και του Εαυτού του σύμπαντος, αφαιρεί κάθε έννοια πέρατος και σχετικότητας από την αντίληψη που ο άνθρωπος έχει για την έσχατη πραγματικότητα.

3. Η *Katha Upanishad* ιδιαίτερα γοητεύει κάθε μελετητή των Ουπανισάδων με έναν επιτυχημένο συνδυασμό χαριτωμένης ποίησης, βαθιού μυστικισμού και βαθυστόχαστης φιλοσοφίας. Αυτή περιέχει την πιο σφαιρική παρουσίαση της Vedanta από όλες τις Ουπανισάδες. Η γοητεία της ενισχύεται από τα δύο πρόσωπα του διαλόγου της: τον ηλικιωμένο Yama, το δάσκαλο, και το νεαρό Naciketa, το μαθητή.

4. *Prashna*, όπως μαρτυρεί το όνομά της, είναι μια Ουπανισάντ αποτελούμενη από ερωτήσεις. Κάθε ένα από τα έξι κεφάλαιά της περιλαμβάνει ένα ερώτημα σχετικά με διάφορες όψεις της Vedanta που υποβάλλουν ένας-ένας, έξι μαθητές, καθώς και τις απαντήσεις που δίνει ο δάσκαλός τους, ο Pippalada.

5. Η **Mundaka**, αφού διαχωρίσει τη γνώση σε *para* [άνωτερη], και *apara* [κατώτερη], κι αφού κατατάξει ολόκληρη την επιστήμη, την τέχνη, τη λογοτεχνία, την πολιτική και τα οικονομικά— μ' άλλα λόγια όλες τις θετικές γνώσεις, που αφορούν τα μεταβλητά πολλά— ως *apara*, περιλαμβάνοντας με θάρρος ακόμα και τις ιερές Βέδες και όλα τα ιερά βιβλία σ' αυτήν την κατηγορία, διακηρύττει ότι μονάχα μία γνώση είναι *para*, αυτή «διά της οποίας άμεσα γνωρίζεις την αναλλοίωτη άτρεπτη πραγματικότητα (το "Ένα που βρίσκεται πίσω από τα πολλά)». Και η Ουπανισάντ εκστατικά τραγουδάει για την υπέροχη θέαση του Ενός μέσα στα πολλά.

6. Μέσα σε μία περίμετρο δώδεκα μόνο στίχων η **Mandukya Upanshad** αξιολογεί ολόκληρη την παγκόσμια εμπειρία μέσα από μια μελέτη των τριών καταστάσεων — της εγρήγορσης, του ονείρου και του ανόνειρου ύπνου — και αποκαλύπτει τον Atman, τον αληθινό Εαυτό του ανθρώπου, τον Turiya [Τέταρτο] όπως τον αποκαλεί, ως καθαρή συνείδηση, αιώνια και μη δυαδική. Στο δεύτερο στίχο της, αυτή επισημαίνει την άπειρη φύση του ανθρώπου με μια μεστή δήλωση — μια από τις τέσσερις *mahavakyas* [μεγάλες δηλώσεις] των Upanishad: «*ayam atma brahma*», δηλ. «τούτος ο Atman [ο Εαυτός του ανθρώπου] είναι Brahman».

7. Η **Taittiriya**, αφού μεγαλοπρεπώς δηλώσει ότι «ο γνώστης του Brahman επιτυγχάνει τον Υπέρτατο» [*brahmanavidapnoti param*] περιγράφει τα πέντε *koshas*, τα περιβλήματα του ανθρώπου, που τυλίγουν και κρύβουν το Brahman, καθώς και την τεχνική για να σκίσει κανείς αυτά τα σχετικά και πεπερασμένα περιβλήματα, με σκοπό να επιτύχει το άπειρο και αιώνιο που είναι ο πυρήνας της εμπειρίας. Αυτή επίσης παραθέτει έναν επιστημονικό ορισμό του Brahman ως: «Αυτό από το οποίο όλα αυτά τα πλάσματα γεννιούνται, από το οποίο όταν γεννηθούν, συντηρούνται, και στο οποίο αυτά διαλύονται όταν παύουν να υπάρχουν».

8. Η **Aitareya** προσδιορίζει τον πνευματικό χαρακτήρα του Απόλυτου μέσα από μια συζήτηση γύρω από τον Εαυτό του

ανθρώπου και διακηρύττει αυτήν την αλήθεια μέσα από μian άλλη 'μεγάλη δήλωση' [maha-vakya] στο στίχο 5.3: «Το Brahman είναι καθαρή συνείδηση» [*prajnanam brahma*].

9, Η **Chandogya** μας παρουσιάζει χαριτωμένους αναζητητές της αλήθειας όπως οι Satyakama, Shvetaketu και Narada και εξαιρετικούς πνευματικούς δασκάλους όπως οι Aruni, Sanatkumara και Prajapati. Μέσα από διάφορους διαφωτιστικούς διαλόγους μεταξύ μαθητή και δασκάλου η Upanishad μας βοηθάει να ξεχωρίσουμε την πραγματικότητα του όντος από το φαινομενικό γίγνεσθαι. Με μια μεστή δήλωση βαθύτατης πνευματικής και φιλοσοφικής σημασίας, που κατατάσσεται ανάμεσα στις τέσσερις *mahavakyas*, αυτή επανειλημμένα τραγουδάει για τη θειότητα του ανθρώπου: «*tat tvam asi*» – «Εκείνο είσαι εσύ». Αυτή συνιστά τη γνώση αυτής της έμφυτης θειότητας του ανθρώπου ως το μόνο φάρμακο για τη βαθύτερη ασθένεια της ζωής (4.9.7) «*tarati shokam atmavit*» – «Ο γνώστης του Atman διαβαίνει πέρα από κάθε λύπη». Στο βαθύτατο ανθρώπινο περιστατικό της μαθητείας του Indra κάτω από την καθοδήγηση του Prajapati, αυτή μας διδάσκει την πραγματική φύση και την τεχνική της πνευματικής πορείας του αναζητητή και τις ευλογίες που χαρίζει η πνευματικότητα. Είναι μια εντυπωσιακή περιγραφή της πνευματικής παιδείας του ανθρώπου, της πορείας του από την κοσμικότητα στην πνευματικότητα. Επισημαίνονται τα όρια του υλισμού ως φιλοσοφία της ζωής και τα κακά αποτελέσματα που αυτός γεννάει.

10. Η **Brhadaranyaka** η μακρύτερη από όλες τις Ουπανισάδες είναι, όπως δηλώνει το όνομά της ένα μεγάλο [*brhat*] δάσος [*aranya*] από φιλοσοφική σκέψη και πνευματική έμπνευση. Οι σελίδες τις φωτίζονται από τέσσερις εξέχουσες προσωπικότητες—δύο άντρες και δύο γυναίκες— ο Janaka, ο φιλόσοφος-βασιλιάς, ο Yajnavalkya, ο φιλόσοφος-σοφός, η Maitreyi, η βαθύτατα πνευματική σύζυγος του Yajnavalkya και η Gargi, η *vacaknavi* [η 'προικισμένη ρήτωρ και φιλόσοφος'] που πρωταγωνιστεί ανάμεσα σε αυτούς που υποβάλ-

λουν ερωτήσεις στον Υαγναβάλκγια κατά τις φιλοσοφικές συζητήσεις. Η Ουπανισάντ μεγαλοπρεπώς διδάσκει, μέσα από αυτούς τους γοητευτικούς διαλόγους ανάμεσα στα προαναφερθέντα πρόσωπα και άλλα λιγότερο σημαντικά, το κεντρικό θέμα των Ουπανισάδων, δηλαδή τη θειότητα του ανθρώπου και την πνευματική ενότητα ολοκλήρου του σύμπαντος μέσα στο Brahman.

Αυτή περιέχει μία ακόμα από τις τέσσερις *mahavakyas* (1.4.10), το «*aham brahmasmi*» – «εγώ είμαι Brahman», καθώς και το «*agam atma brahma*» που ήδη αναφέραμε στην Mandukya. Αυτή τολμάει να χαρακτηρίσει το Brahman ως ‘αφοβία’ και δηλώνει ότι η άμεση συνειδητοποίηση του Brahman χαρίζει, εδώ και τώρα, την κατάσταση της απόλυτης αφοβίας και πλήρους χαράς.

Στις Ουπανισάδες έχουμε ένα ευκρινές σώμα από διασταυρωμένες και διασταυρώσιμες ενορατικές πνευματικές συλλήψεις καθώς και μια πληθώρα μύθων, θρύλων και κοσμογονικών περιγραφών αναφορικά με τη φύση και την προέλευση του σύμπαντος. Ενώ οι πνευματικές συλλήψεις έχουν παγκόσμια εφαρμογή και απευθύνονται στην ανθρώπινη νοημοσύνη όλων των εποχών, τα υπόλοιπα δεν μπορούν να διεκδικήσουν μια τέτοια θέση, επειδή κάθε θετική γνώση είναι περιορισμένη από το επίπεδο της εκάστοτε σύγχρονης επιστημονικής γνώσης. Οι πνευματικές συλλήψεις όμως είναι διαχρονικές επειδή είναι προϊόντα μιας επιστημονικής έρευνας σε ένα διαφορετικό πεδίο εμπειρίας, δηλαδή, στο χώρο της εσωτερικής ζωής. Είναι στο χέρι του καθενός που διαθέτει τα απαιτούμενα προσόντα [τη δίψα, την απάθεια, την ανιδιοτέλεια και την αταραξία] να τις επαληθεύσει με τις ενδειγμένες μεθόδους που προτείνουν οι σοφοί.

Μέσα από βαθύ στοχασμό στο νόημα των γεγονότων του εξωτερικού σύμπαντος, οι Βεδικοί στοχαστές είχαν ήδη κατα-

λήξει σε μια ενωτική αντίληψη για το σύμπαν ως υλική ενότητα, με τις έννοιες της *avyakta* [αδιαφοροποίητης φύσης] ή της *prana* [της παγκόσμιας ενέργειας]. Αλλά το αποκορύφωμα των ανακαλύψεών τους ήταν η πνευματική ενοποίηση όλης της εμπειρίας μέσα στον Atman δηλ. το Brahman: «*Brahmaivedam vishvamidam varishtham*»—«Όλο τούτο το εκδηλωμένο σύμπαν είναι αληθινά το Brahman το Υπέρτατο». (Mundaka 2.2.12). «*idam sarvam yadayam atma*» — «Όλα τούτα (το εκδηλωμένο σύμπαν) είναι αυτός ο Atman» (Bhṛhadaranyaka 2.4.6). καθώς και «*tat etat brahma apurvam anaparam anantaram abhayam, ayam atma brahma sarvanubhuh*»—«Τούτο το Brahman είναι χωρίς πριν και μετά, χωρίς εντός και εκτός· τούτος ο Atman, που γεύεται τα πάντα, είναι Brahman». (Brh. 2.5.19).

Αν τα πάντα είναι Atman, δηλ. Brahman, τότε το αποτελούμενο από 'ονόματα και μορφές' σύμπαν δεν μπορεί να είναι μια ψευδαίσθηση. Οι Ουπανισάδες θεωρούν το σύμπαν ως *maya* αυτό όμως δε σημαίνει 'ψευδαίσθηση'. Ο όρος *maya* απλώς δηλώνει ένα γεγονός, δηλώνει τι είμαστε και τι έχουμε γύρω μας. Αναφέρεται στις αντιφάσεις που γεννούν μέσα μας οι εμπειρίες του κόσμου και η γνώση που έχουμε γι' αυτόν. Αυτές οι αντιφάσεις θα μας διακατέχουν, λένε οι Ουπανισάδες, όσο εξακολουθούμε να αγνοούμε την ύπαρξη του Atman, του Εαυτού μας που είναι πίσω από τον μη-εαυτό (τον *an-atman*), το "Ένα που είναι πίσω από τα πολλά.

Swami Ranganathananda

Μετάφραση Γιάννη Μανέττα

Για παρόμοιο υλικό και περισσότερες πληροφορίες
επισκεφτείτε τον ιστοχώρο μας:

www.vedanta.gr